A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. december 12.*

„Előzetes döntéshozatal – Szociálpolitika – 79/7/EGK irányelv – A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a szociális biztonság területén – A 4. cikk (1) és (2) bekezdése – A 7. cikk (1) bekezdése – Az ellátások kiszámítása – 2006/54/EK irányelv – A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a foglalkoztatás és munkavégzés területén – Olyan nemzeti szabályozás, amely nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot biztosít a tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjban részesülő, legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekkel rendelkező nők számára – E jogosultság azonos helyzetben lévő férfiak számára való biztosításának hiánya – Összehasonlítható helyzet – A nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés – Eltérések – Hiány”

A C-450/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (gironai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2018. július 9-én érkezett, 2018. június 21-i határozatával terjesztett elő a

WA

és

az **Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, a Bíróság elnökhelyettese, M. Safjan (előadó), L. Bay Larsen és C. Toader bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. június 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– WA képviseletében F. Casas Corominas abogado,

– az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) képviseletében kezdetben: A. R. Trillo García, L. Martínez-Sicluna Sepúlveda és P. García Perea, később: L. Martínez-Sicluna Sepúlveda és P. García Perea letrados,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

– a spanyol kormány képviseletében L. Aguilera Ruiz, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében kezdetben: N. Ruiz García, C. Valero és I. Galindo Martín, később: N. Ruiz García és C. Valero, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. szeptember 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 157. cikknek és a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2006. L 204., 23. o.; helyesbítés: HL 2019. L 191., 45. o.) az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a WA, két gyermek apja, és az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (országos társadalombiztosítási intézet, Spanyolország) között az olyan nőknek járó nyugdíj-kiegészítés biztosításának WA-val szembeni megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 79/7/EGK irányelv

3 A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) második és harmadik preambulumbekezdése értelmében:

„mivel a szociális biztonság területén az egyenlő bánásmód elvét először azokban a törvényileg szabályozott rendszerekben kell megvalósítani, amelyek a betegség, a rokkantság, az idős kor, a munkahelyi balesetek, a foglalkozási megbetegedések és a munkanélküliség kockázata ellen nyújtanak védelmet, valamint az említett rendszerek kiegészítésére vagy helyettesítésére szolgáló szociális támogatások szabályozásában;

mivel az egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonságban történő megvalósítása nem sérti azon rendelkezéseket, amelyek a nők anyasági védelmét szabályozzák; mivel ebben a vonatkozásban a tagállamok kifejezetten a nőkre vonatkozóan különös rendelkezéseket fogadhatnak el, amelyek megszüntetik az egyenlőtlen bánásmódot”.

4 Ezen irányelv 1. cikke a következőket mondja ki:

„Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: »az egyenlő bánásmód elve«) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében.”

5 Az említett irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az irányelv személyi hatálya alá tartoznak a foglalkoztatottak, beleértve az önálló vállalkozókat és azokat a munkavállalókat, valamint önálló vállalkozókat, akiknek tevékenységét betegség, baleset vagy kényszerű munkanélküliség szakította meg, valamint a munkát keresőket, továbbá a nyugdíjasok és a rokkant munkavállalók.”

6 Ugyanezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni:

a) azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek a következő kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

– betegség,

– rokkantság,

– idős kor,

– munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések,

– munkanélküliség;

[…]”

7 A 79/7 irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„(1) Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében;

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében;

– a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottaknak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket.

(2) Az egyenlő bánásmód elve nem sérti a nők anyasági védelmére vonatkozó rendelkezéseket.”

8 Ezen irányelv 7. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy ennek az irányelvnek a hatálya alól kizárják:

[…]

b) az öregségi nyugdíjrendszer keretében azoknak a személyeknek biztosított előnyöket, akik gyermekeket neveltek; a munkavégzés gyermeknevelés miatti megszakításainak időszakai utáni jogosultság megszerzését;

[…]

(2) A tagállamok időről-időre megvizsgálják az (1) bekezdés értelmében kivételt képező területeket, és határoznak afelől, hogy az érintett területekkel kapcsolatos társadalmi fejlődés indokolja-e a kivételek további fenntartását.”

A 2006/54 irányelv

9 A 2006/54 irányelv hatályon kívül helyezte a 2002. szeptember 23-i 2002/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2002. L 269., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 255. o.) módosított, a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelvet (HL 1976. L 39., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 187. o.).

10 A 2006/54 irányelv (13) preambulumbekezdése értelmében:

„A Bíróság [az] 1990. május 17-i [Barber] ítéletében [C-262/88, EU:C:1990:209] kimondta, hogy [az EK-Szerződés] 141. cikke értelmében a foglalkozási nyugdíj minden formája a díjazás részét képezi.”

11 Ezen irányelv 1. cikke kimondja a következőket:

„Ezen irányelv célja, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés területén biztosítsa az esélyegyenlőség, valamint a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtását.

E célból az alábbiak vonatkozásában tartalmaz az egyenlő bánásmód elvének megvalósítására irányuló rendelkezéseket:

[…]

b) a díjazást is magában foglaló munkafeltételek;

c) foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerek.

[…]”

12 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

f) foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerek: olyan, a [79/7] irányelv hatálya alá nem tartozó rendszerek, amelyek célja, hogy valamely vállalkozásban vagy vállalkozások csoportjában, gazdasági ágazatban vagy foglalkoztatási ágazatban vagy ilyen ágazatok csoportjában akár alkalmazottként, akár önálló vállalkozóként tevékenykedő munkavállalóknak olyan ellátásokat biztosítsanak, amelyek a törvény által szabályozott kötelező érvényű szociális biztonsági rendszerek által biztosított ellátásokat kívánják kiegészíteni vagy helyettesíteni, akár kötelező, akár választható az ilyen rendszerekben való tagság.”

A spanyol jog

13 A 2015. október 30-i Real Decreto Legislativo 8/2015 (8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelet; a BOE 2015. október 31-i 261. száma, 103 291. o.) által jóváhagyott, egységes szerkezetbe foglalt Ley General de la Seguridad Social (a társadalombiztosításról szóló általános törvény; a továbbiakban: LGSS) 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A Spanyolországban lakóhellyel rendelkező spanyol állampolgárok és a Spanyolország területén lakóhellyel rendelkező vagy ott jogszerűen tartózkodó külföldiek a nemüktől, családi állapotuktól és foglalkozásuktól függetlenül a társadalombiztosítási rendszer hatálya alá tartoznak a járulékalapú ellátások tekintetében, feltéve mindkét esetben, hogy az ország területén tevékenységet folytatnak, és az alábbi albekezdések valamelyike alá tartoznak:

a) olyan munkavállalók vagy velük azonosan kezelt személyek, akik a szolgáltatásaikat a különböző gazdasági ágazatokban az Estatuto de los Trabajadores [a munkavállalók jogállásáról szóló törvény] 1. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételek mellett valamely másik személy javára nyújtják, tekintet nélkül arra, hogy ideiglenes, idény-, állandó vagy „fijos discontinuos” munkavállalókról van-e szó, ideértve a távmunkában dolgozókat is, és mindenesetre függetlenül a munkavállaló szakmai kategóriájától, díjazásának formájától és összegétől, valamint munkaviszonyának általános jellegétől;

b) olyan önálló vállalkozók – függetlenül attól, hogy egyéni vagy családi vállalkozások tulajdonosai-e –, akik betöltötték a 18. életévüket, és megfelelnek a jelen törvény vagy a végrehajtására elfogadott szabályozás által kifejezetten meghatározott valamennyi feltételnek;

c) dolgozói szövetkezetek tagjai;

d) hallgatók;

e) polgári és katonai tisztviselők.”

14 Az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásukra tekintettel nyugdíj-kiegészítés jár azon nőknek, akiknek vér szerinti gyermekeik születtek vagy akik gyermekeket fogadtak örökbe, és a társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében járulékalapú öregségi, özvegyi vagy tartós rokkantság esetére járó nyugdíjban részesülnek.

Az említett kiegészítés – amely minden tekintetben a járulékalapú állami nyugdíj jogi jellegével rendelkezik – a hivatkozott nyugdíjak alapösszege tekintetében alkalmazott meghatározott százalékból adódó eredménynek megfelelő összegből áll, amely a gyermekek számától függ az alábbi csoportok szerint:

a) két gyermek esetén: 5 százalék.

a) három gyermek esetén: 10 százalék.

c) négy vagy több gyermek esetén: 15 százalék.

A kiegészítésre való jogosultságnak és összegének meghatározása szempontjából kizárólag a megfelelő nyugdíjra való jogosultságot keletkeztető tényállást megelőzően született vagy örökbe fogadott gyermekek számát kell számításba venni.”

15 Az LGSS 196. cikkének (3) bekezdése a következőket írja elő:

„A tartós és teljes rokkantságnak megfelelő pénzbeli ellátás élethosszig tartó ellátást jelent.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

16 Az INSS a 2017. január 25–i határozatával a számítási alap 100%–ának megfelelő mértékű, tartós és teljes rokkantság esetére járó nyugdíjat biztosított WA számára (a továbbiakban: 2017. január 25–i határozat). E nyugdíj havi összege – kiigazításokkal növelt – 1 603,43 eurónak felelt meg.

17 WA e határozattal szemben előzetes közigazgatási panaszt nyújtott be alapvetően azzal érvelve, hogy mivel két leánygyermek apja, az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése alapján jogosult az e rendelkezésben előírt nyugdíj-kiegészítésre (a továbbiakban: a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés) az alapnyugdíja 5%–ának megfelelő összegben, ugyanolyan feltételek mellett, mint azok a kétgyermekes anyák, akik a spanyol társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjban részesülnek.

18 Az INSS a 2017. június 9-i határozatával elutasította az előzetes közigazgatási panaszt és helybenhagyta a 2017. január 25-i határozatot. E tekintetben az INSS rámutatott arra, hogy a szóban forgó nyugdíj-kiegészítést a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásuk alapján kizárólag azon nők számára biztosítják, akik a spanyol társadalombiztosítási rendszer keretében járulékalapú nyugdíjban részesülnek, és akiknek legalább két gyermekük van.

19 Időközben a felperes 2017. május 23-án az INSS 2017. január 25-i határozata ellen keresetet terjesztett a Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (gironai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország) elé, amely keresetben kérte, hogy ismerjék el számára a szóban forgó nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot.

20 2018. május 18–án a Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (gironai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság) értesült WA 2017. december 9-én bekövetkezett haláláról. Az elhunyt felesége, DC az alapeljárás felperesének helyébe lépett. A kérdést előterjesztő bíróság ezért rámutat arra, hogy a szóban forgó nyugdíj-kiegészítést adott esetben WA halálának időpontjáig kellene folyósítani.

21 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése a szóban forgó nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásuk alapján azon nők számára biztosítja, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, míg az azonos helyzetben lévő férfiakat nem illeti meg e jogosultság. E bíróság kétségeit fejezi ki egy ilyen rendelkezés uniós jognak való megfelelőségét illetően.

22 Az LGSS 60. cikkének (1) bekezdésében szereplő, a „társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulás” fogalom ugyanis a nőkre és a férfiakra egyaránt vonatkoztatható, mivel a reprodukció, illetve a gyermekek gondozásával, táplálásával és nevelésével kapcsolatos felelősség, valamint a gyermekekre irányuló figyelem az anyai vagy apai minőséggel rendelkező valamennyi személyre érvényes. Következésképpen a munkavégzésnek az e gyermekek születése, örökbefogadása vagy gondozása miatti megszakítása a férfiakat és a nőket azonos módon hátrányosan érintheti, függetlenül a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásuktól. Ennek keretében az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése indokolatlanul eltérő bánásmódot vezet be a nők javára az azonos helyzetben lévő férfiak hátrányára.

23 A reprodukció folyamatában ugyanakkor a nők személyes és szakmai szempontból is nagyobb áldozatot hoznak. A terhességből és szülésből fakadóan ugyanis nyilvánvaló biológiai és élettani hatásokkal jellemzett időszakkal kell megbirkózniuk, amely a nők számára hátránnyal jár nemcsak fizikai

szempontból, hanem a munka és a szakmai előmenetellel kapcsolatos jogos elvárások területén is. Biológiai szempontból az LGSS 60. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit tehát igazolhatja az, hogy e rendelkezések a nőknek a terhesség és az anyaság következményeivel szembeni védelmére irányul.

24 E körülmények között a Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (gironai 3. sz. szociális és munkaügyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Sérti-e az egyenlő bánásmódnak a nemen alapuló minden hátrányos megkülönböztetést tiltó, az [EUMSZ 157. cikkel], a [2002/73] irányelvvel módosított és a [2006/54] irányelv által egységes szerkezetbe foglalt [76/207] irányelvvel elismert elvet az olyan nemzeti törvény (konkrétan a[z] [LGSS] 60. cikkének (1) bekezdése), amely a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásuk miatt nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot biztosít azon nők számára, akiknek vér szerinti gyermekeik születtek vagy gyermekeket fogadtak örökbe, és a társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében járulékalapú öregségi, özvegyi vagy tartós rokkantság esetére járó nyugdíjra jogosultak, az említett jogosultságot ugyanakkor nem biztosítja az azonos helyzetben lévő férfiak számára?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Előzetes észrevételek

25 A nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkben bevezetett együttműködési eljárásban a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróság részére olyan hasznos választ adjon, amely számára lehetővé teszi az előtte folyamatban lévő ügy elbírálását. Ebből a szempontból adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. A Bíróság feladata ugyanis az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket (2008. június 26-i Wiedemann és Funk ítélet, C-329/06 és C-343/06, EU:C:2008:366, 45. pont; 2019. május 8-i PI ítélet, C-230/18, EU:C:2019:383, 42. pont).

26 A jelen ügyben, még ha a kérdést előterjesztő bíróság ténylegesen az EUMSZ 157. cikk és a 2006/54 irányelv rendelkezéseinek értelmezésére korlátozta is kérdését, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához hasznos, valamennyi értelmezési szempontját megadja, függetlenül attól, hogy a nemzeti bíróság kérdései megfogalmazásában utalt-e azokra, vagy sem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (lásd ebben az értelemben: 2010. január 12-i Wolf ítélet, C-229/08, EU:C:2010:3, 32. pont; 2019. május 8-i PI ítélet, C-230/18, EU:C:2019:383, 43. pont).

27 A jelen ügyben WA, aki két gyermek édesapja, az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése alapján kérte a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés biztosítását, amely a tartós és teljes rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíját egészítené ki.

28 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 157. cikk (2) bekezdése értelmében vett „díjazás” fogalmának hatálya alá tartoznak azok a nyugellátások, amelyek a munkavállaló és munkáltató közötti munkaviszonytól függnek, azok kivételével, amelyeket törvényen alapuló olyan rendszerből folyósítanak, amelynek finanszírozásához munkavállalók, munkáltatók és esetlegesen az állami szervek is hozzájárulnak olyan mértékben, amelyet nem annyira a munkáltató és a munkavállaló közötti munkaviszony, mint inkább szociálpolitikai megfontolások határoznak meg. Így e fogalom hatálya nem terjedhet ki az olyan szociális biztonsági rendszerekre vagy ellátásokra, mint amilyen az öregségi nyugdíj, amelyet közvetlenül törvény szabályoz kizárva mindennemű érdekegyeztetést az üzem vagy az

érintett szakmai ágazat szintjén, és amely az általános munkavállalói kategóriák esetében kötelezően alkalmazandó (2012. november 22-i Elbal Moreno ítélet, C-385/11, EU:C:2012:746, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Márpedig a tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjat, mint amelyben WA részesült, és amely alapján a szóban forgó nyugdíj-kiegészítést kiszámítják, nyilvánvalóan nem annyira a munkavállalók és a munkáltató közötti munkaviszony, mint inkább a jelen ítélet előző pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett szociális jellegű megfontolások határozzák meg.

30 Ezenfelül az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése pontosítja, hogy a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés minden tekintetben a járulékalapú állami nyugdíj jogi jellegével rendelkezik.

31 Kétségtelen, hogy a szociálpolitikai, államszervezési, erkölcsi, sőt akár a költségvetést is érintő megfontolások, amelyek valamely rendszer nemzeti jogalkotó által történő létrehozásában szerepet játszottak vagy szerepet játszhattak, nem érvényesülhetnek abban az esetben, ha a nyugdíj csak egy bizonyos munkavállalói kategóriát érint, ha az közvetlenül a letöltött szolgálati idő függvénye, és ha mértékét a munkavállaló utolsó fizetése alapján kell kiszámítani (1994. szeptember 28-i Beune ítélet, C-7/93, EU:C:1994:350, 45. pont; 2012. november 22-i Elbal Moreno ítélet, C-385/11, EU:C:2012:746, 23. pont).

32 E tekintetben, amint arra az INSS hivatkozik, e három feltétel közül az első nyilvánvalóan nem teljesül, mivel a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratok semmilyen arra utaló jelet nem tartalmaznak, hogy a tartós rokkantság esetére járó járulékalapú nyugdíj, mint amely az alapügyben szerepel, csupán egy bizonyos munkavállalói kategóriát érint.

33 Következésképpen a tartós rokkantság esetére járó ilyen járulékalapú nyugdíj nem tartozik sem az EUMSZ 157. cikk (1) és (2) bekezdésének, sem a 2006/54 irányelvnek az értelmében vett „díjazás” fogalma alá (lásd ebben az értelemben: 1996. február 13-i Gillespie és társai ítélet, C-342/93, EU:C:1996:46, 14. pont; 2012. november 22-i Elbal Moreno ítélet, C-385/11, EU:C:2012:746, 25. pont; 2016. július 14-i Ornano ítélet, C-335/15, EU:C:2016:564, 38. pont).

34 Ezenfelül a 2006/54 irányelv 1. cikke második bekezdésének az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének f) pontjával összefüggésben értelmezett c) pontjából kitűnik, hogy az említett irányelv nem alkalmazandó a 79/7 irányelv alá tartozó, törvényileg szabályozott rendszerekre.

35 Ezzel szemben a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés a 79/7 irányelv hatálya alá tartozik, mivel az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kockázatok valamelyike – nevezetesen a rokkantság – elleni védelem törvényileg szabályozott rendszerének részét képezi, valamint közvetlenül és ténylegesen kapcsolódik az e kockázat elleni védelemhez (lásd ebben az értelemben: 1999. december 16-i Taylor ítélet, C-382/98, EU:C:1999:623, 14. pont; 2012. november 22-i Elbal Moreno ítélet, C-385/11, EU:C:2012:746, 26. pont).

36 E nyugdíj-kiegészítés ugyanis védelmet kíván nyújtani azon nők számára, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, és akik rokkantsági nyugdíjban részesülnek, ezáltal biztosítva számukra, hogy rendelkezhessenek többek között a szükségleteik kielégítését biztosító forrásokkal.

37 E körülmények között a feltett kérdést úgy kell érteni, hogy az lényegében arra irányul, hogy a 79/7 irányelvet úgy kell–e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a nők társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulása alapján nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot biztosít azon nőknek, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, és akik a nemzeti társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében a tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjban részesülnek, míg az azonos helyzetben lévő férfiak nem rendelkeznek ilyen nyugdíj-kiegészítésre való jogosultsággal.

Az ügy érdeméről

38 A 79/7 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással az ellátások kiszámítása tekintetében.

39 Az alapügy egy olyan kétgyermekes apa tartós rokkantság esetére járó nyugdíja teljes összegének kiszámítására vonatkozik, aki a szóban forgó nyugdíj-kiegészítésben kíván részesülni.

40 Az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése szerint a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásukra tekintettel nyugdíj-kiegészítés jár azon nőknek, akiknek vér szerinti gyermekeik születtek vagy akik gyermekeket fogadtak örökbe, és a társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében járulékalapú öregségi, özvegyi vagy tartós rokkantság esetére járó nyugdíjban részesülnek. Ezzel szemben az azonos helyzetben lévő férfiak nem jogosultak e nyugdíj-kiegészítésre.

41 Nyilvánvaló tehát, hogy e nemzeti szabályozás kedvezőtlenebb bánásmódban részesíti azokat a férfiakat, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van. Ez a kedvezőtlenebb bánásmód a nemen alapul, és a 79/7 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet.

42 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha különböző szabályokat hasonló helyzetekre alkalmaznak, vagy pedig ugyanazt a szabályt különböző esetekben alkalmazzák (1996. február 13-i Gillespie és társai ítélet, C-342/93, EU:C:1996:46, 16. pont; 2019. május 8-i Praxair MRC ítélet, C-486/18, EU:C:2019:379, 73. pont).

43 Ezért meg kell vizsgálni, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által bevezetett, a férfiak és nők közötti eltérő bánásmód a hasonló helyzetben lévő személyek csoportjaira vonatkozik–e.

44 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a helyzetek hasonlóságával kapcsolatos követelmény nem kívánja meg, hogy a helyzetek azonosak legyenek, hanem csupán hasonlóaknak kell lenniük (2018. június 26-i MB (Nemváltoztatás és öregségi nyugdíj) ítélet, C-451/16, EU:C:2018:492, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A helyzetek hasonló jellegét nem átfogó és elvont módon kell értékelni, hanem egyedileg és konkrétan, tekintettel a helyzet összes jellemzőjére, különösen a szóban forgó különbségtételt létrehozó nemzeti szabályozás tárgyának és céljának fényében, és adott esetben azon terület elveinek és célkitűzéseinek fényében, amely alá e nemzeti szabályozás tartozik (2018. június 26-i MB (Nemváltoztatás és öregségi nyugdíj) ítélet, C-451/16, EU:C:2018:492, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Ami az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése által követett célt, azaz a nők társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulásának elismerését illeti, meg kell állapítani, hogy a férfiak demográfiai hozzájárulására éppúgy szükség van, mint a nőkére.

47 Ennélfogva a társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulással kapcsolatos indok önmagában nem igazolja, hogy a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés biztosítása tekintetében a férfiak és a nők nincsenek összehasonlítható helyzetben.

48 A Bíróság által feltett írásbeli kérdésre adott válaszában a spanyol kormány ugyanakkor hangsúlyozta, hogy e nyugdíj-kiegészítés célja nem pusztán az, hogy elismerje azon nők társadalombiztosításhoz való demográfiai hozzájárulását, akiknek legalább két gyermekük van. Az említett kiegészítést emellett olyan intézkedésként alakították ki, amely a férfiak és a nők nyugdíjösszegei közötti, a különböző szakmai pályafutásokból fakadó eltérés csökkentésére irányul. A megvalósítani kívánt cél az, hogy megfelelő

nyugdíjat biztosítsanak azon nők számára, akiknek legalább két gyermekük van, és a gyermekvállalás miatt megszakadt vagy megrövidült a szakmai pályafutásuk, aminek következtében csökkent a járulékfizetési képességük és értelemszerűen a nyugdíjuk összege.

49 Az INSS az írásbeli észrevételeiben ezenfelül azzal érvel, hogy a szóban forgó nyugdíj-kiegészítést szociálpolitikai indokok igazolják. E célból az INSS számos statisztikai adatot szolgáltat, amelyek jól mutatják a férfiak és a nők nyugdíjösszegei közötti különbséget, valamint egyrészt a gyermektelen vagy egygyermekes nők, másrészt a legalább kétgyermekes nők nyugdíjösszegei közötti különbséget.

50 E tekintetben a nők és a férfiak nyugdíjösszegei közötti különbség csökkentésére irányuló célkitűzést illetően a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés biztosítása kapcsán rá kell mutatni arra, hogy az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése legalábbis részben a nők szülői minőségükben való védelmét célozza.

51 Márpedig egyrészt olyan minőségről van szó, amellyel a férfiak és a nők egyaránt rendelkezhetnek, másrészt pedig a gyermeknevelés tekintetében az apa és az anya helyzete összehasonlítható lehet (lásd ebben az értelemben: 2001. november 29-i Griesmar ítélet, C-366/99, EU:C:2001:648, 56. pont; 2009. március 26-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-559/07, nem tették közzé, EU:C:2009:198, 69. pont).

52 Különösen az a körülmény, hogy a nőket a szakmai előmenetelük során jobban érintik a gyermeknevelléssel összefüggésben felmerülő hátrányok, mert általában a nők látják el ezt a feladatot, nem zárhatja ki a helyzetük összehasonlíthatóságának lehetőségét a gyermeknevelési feladatokat ellátó férfiak helyzetével, akiket ugyanezen okból ugyanolyan hátrányok érinthetnek a szakmai előmenetelük során (lásd ebben az értelemben: 2001. november 29-i Griesmar ítélet, C-366/99, EU:C:2001:648, 56. pont).

53 E körülmények között, amint arra a főtanácsnok az indítványának 66. pontjában rámutatott, a nők és a férfiak nyugdíjösszegei közötti strukturális különbségekre rámutató statisztikai adatok megléte nem elégséges olyan következtetés levonásához, amely szerint a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés tekintetében a nők és a férfiak mint szülők nincsenek összehasonlítható helyzetben.

54 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés csak az említett irányelv rendelkezéseiben kimerítően felsorolt esetekben lehetséges (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 3-i X ítélet, C-318/13, EU:C:2014:2133, 34. és 35. pont; 2018. június 26-i MB (Nemváltoztatás és öregségi nyugdíj), C-451/16, EU:C:2018:492, 50. pont).

55 Ezen eltérési indokokkal kapcsolatban rá kell mutatni először is arra, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód elve nem sérti a nők anyasági védelmére vonatkozó rendelkezéseket.

56 E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése – azzal, hogy fenntartja a tagállamok jogát az e védelmet szolgáló rendelkezések hatályban tartására vagy elfogadására – a nemek közötti egyenlő bánásmód elvére tekintettel elismeri egyfelől a nő terhesség során és azt követően fennálló biológiai állapota védelmének jogszerűségét, másfelől a szülést követő időszakban a nő és gyermeke közötti különleges viszony védelmének jogszerűségét (lásd ebben az értelemben a 76/207 irányelvet illetően: 1984. július 12-i Hofmann ítélet, 184/83, EU:C:1984:273, 25. pont; 2013. szeptember 19-i Betriu Montull ítélet, C-5/12, EU:C:2013:571, 62. pont).

57 Márpedig a jelen esetben az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése egyetlen olyan elemet sem tartalmaz, amely kapcsolatot hozna létre a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés nyújtása, illetve a szülési szabadság igénybevétele vagy a nőket a szakmai előmenetelük során a szülést követő munkakiesés miatt érő hátrányok között.

58 Az említett kiegészítést a gyermekeket örökbefogadó nők számára is biztosítják, ami azt mutatja, hogy a nemzeti jogalkotó nem kívánta a gyermeket szülő nők biológiai állapotának védelmére korlátozni az LGSS 60. cikke (1) bekezdésének alkalmazását.

59 Ezenkívül, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában rámutatott, ez a rendelkezés nem követeli meg, hogy a nők ténylegesen felhagyjanak a munkavégzéssel, amikor gyermekük születik, vagyis hiányzik a szülési szabadság igénybevételének feltétele. Különösen így van ez abban az esetben, ha egy nőnek a munkaerőpiacra való belépést megelőzően születik gyermeke.

60 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az olyan nyugdíj-kiegészítés, mint amely az alapügyben szerepel, nem tartozik a hátrányos megkülönböztetés 79/7 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében előírt tilalmától való eltérés hatálya alá.

61 Másodszor, ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy ennek az irányelvnek a hatálya alól kizárják „az öregségi nyugdíjrendszer keretében azoknak a személyeknek biztosított előnyöket, akik gyermekeket neveltek” és „a munkavégzés gyermeknevelés miatti megszakításainak időszakai utáni jogosultság megszerzését”.

62 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése a nyugdíj-kiegészítés nyújtását mindenesetre nem a gyermeknevelést vagy a gyermeknevelés miatt a munkából kiesett időszakok meglététől teszi függővé, hanem kizárólag attól, hogy a nyugdíj-kiegészítésben részesülő nőknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, és e nők a társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében járulékalapú öregségi, özvegyi vagy tartós rokkantság esetére járó nyugdíjban részesülnek.

63 Következésképpen a 79/7 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja nem alkalmazható egy olyan ellátásra, mint a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés.

64 Mindehhez végül hozzá kell tenni, hogy az EUMSZ 157. cikk (4) bekezdése értelmében annak érdekében, hogy ténylegesen biztosítsák a teljes egyenlőséget a férfiak és nők között a munka világában, az egyenlő bánásmód elve nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy bizonyos előnyöket nyújtó intézkedéseket tartsanak fenn vagy fogadjanak el abból a célból, hogy az alulreprezentált nem számára a szakmai tevékenységek folytatását megkönnyítsék, vagy hogy a szakmai előmenetelükben őket érő hátrányokat megakadályozzák vagy kiegyenlítsék.

65 Ez a rendelkezés ugyanakkor nem alkalmazható egy olyan nemzeti szabályozásra, mint az LGSS 60. cikkének (1) bekezdése, mivel a szóban forgó nyugdíj-kiegészítés arra szorítkozik, hogy a nőknek a nyugdíjba vonulásuk időpontjában többek között a tartós rokkantság esetére járó kiegészítést biztosítson, anélkül hogy orvosolná azokat a problémákat, amelyekkel e nők a szakmai előmenetelük során szembesülhetnek, továbbá e kiegészítés nyilvánvalóan nem olyan jellegű, hogy e nők szakmai előmenetelének elősegítése révén ellentételezhetné az őket érő hátrányokat, ezáltal pedig ténylegesen biztosíthatná a teljes egyenlőséget a férfiak és nők között a munka világában (lásd ebben az értelemben: 2001. november 29-i Griesmar ítélet, C-366/99, EU:C:2001:648, 65. pont; 2014. július 17-i Leone ítélet, C-173/13, EU:C:2014:2090, 101. pont).

66 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárásban szerepel, a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely ezért a 79/7 irányelv értelmében tilos.

67 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 79/7 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárásban szerepel, amely nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot biztosít azon nőknek, akiknek legalább két vér

szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, és akik a nemzeti társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjban részesülnek, míg az azonos helyzetben lévő férfiak nem rendelkeznek ilyen nyugdíj-kiegészítésre való jogosultsággal.

A költségekről

68 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárásban szerepel, amely nyugdíj-kiegészítésre való jogosultságot biztosít azon nőknek, akiknek legalább két vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekük van, és akik a nemzeti társadalombiztosítási rendszer valamely alrendszerében tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugdíjban részesülnek, míg az azonos helyzetben lévő férfiak nem rendelkeznek ilyen nyugdíj-kiegészítésre való jogosultsággal.

Aláírások